

“สาธุ โข ลิปฺปกํ นาม อปี ยาทิสกิทํ”

ฉันเชื่อว่าศิลปะแม่เช่นใดเช่นหนึ่ง ก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จได้”

วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การจัดการความรู้

ปีการงบประมาณ ๒๕๕๘

“เทคนิคการสร้างงานสร้างสรรค์

ด้านนาฏศิลป์”

วันพฤหัสบดีที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๘

ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

การจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘

วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

แนวคิดการสร้างงานสร้างสรรค์

วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีนโยบายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ วิทยาลัยจะส่งเสริม สนับสนุน ในการสร้างสรรค์และเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านนาฏศิลป์ไทย อย่างน้อยปีละ ๑ เรื่อง โดยมีจุดประสงค์อนุรักษ์ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสร้างสรรค์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ ให้เป็นที่รู้จักและยอมรับโดยทั่วไป วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง มีพื้นที่รับผิดชอบใน ๗ จังหวัด คือ ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา สตูล ตรัง และพัทลุง จึงทำให้วิทยาลัยมีชื่อเสียง และมีงานสร้างสรรค์ที่โดดเด่น ทั้งด้านนาฏศิลป์ และดนตรี ด้านศิลปพื้นบ้านภาคใต้ตอนล่าง สำหรับภาคใต้ตอนล่างมีพหุวัฒนธรรมที่หลากหลายเชื้อชาติ จึงทำให้มีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่มีความแตกต่าง โดยเฉพาะศิลปวัฒนธรรม และการแสดงพื้นฐานของชาวไทยมุสลิม เช่น การละเล่น ดิเกิร์ฮูดูรองเง็ง หนังตะลุง มะโย่ง นอกจากนี้ยังมีศิลปะป้องกันตัวเช่น ลีละ การเล่นเพื่อรักษาการเจ็บป่วยไข้ตามความเชื่อของคนสมัยก่อน เช่นการเล่นปตรี

วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงจึงได้ศึกษาจากปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนักวิชาการพื้นบ้าน เพื่อนำองค์ความรู้มา

สร้างสรรค์เป็นผลงาน เช่น การแสดงชุดอารมณ์พิไลไทย-มุสลิม มะโย่ง ปัจจุบันเมื่อเกิดความไม่สงบในเขตชายแดนภายใต้ วิทยาลัยจึงได้หันมาสนใจ และสร้างสรรค์ที่ใกล้ตัวเรา และเป็นจุดเด่นในจังหวัดพัทลุงแทนบ้าง อย่างเช่น ได้ศึกษาชนเผ่าชาวกูที่มีมากในจังหวัดพัทลุง จึงได้สร้างสรรค์ชุดการแสดง ตาเลาะเซม้ง สำหรับงานสร้างสรรค์ล่าสุดที่วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง นำเสนอในงานการแสดงลีลา คือ ชุดนาฏตะลุงหลวง ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์งานแสดงที่เกิดจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นและถือเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพัทลุงนั่นก็คือ หนังตะลุง

การกำหนดเรื่องงานสร้างสรรค์

การกำหนดเรื่องเป็นการสร้างแนวคิดเพื่อเชื่อมโยงไปถึงวัตถุประสงค์ สมมุติฐาน และกระบวนการวิเคราะห์ โดยอาศัยทฤษฎี แนวคิดและผลงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง จำแนกเป็นลำดับขั้นตอนได้ดังนี้

๑. ปัญหาของการวิจัย ผู้วิจัยต้องกำหนดปัญหาการวิจัย โดยผ่านการวิเคราะห์ โดยอาศัยความรู้ ทฤษฎี และสเปกตรัมของผู้วิจัย

๒. วัตถุประสงค์ ผู้วิจัยสามารถเปลี่ยนจากประเด็นปัญหาไปเป็นวัตถุประสงค์ ซึ่งวัตถุประสงค์นี้เองเป็นตัวบ่งบอกเจตจำนงของผู้วิจัยที่จะต้องดำเนินการอย่างไร

๓. กำหนดสมมุติฐานหรือรูปแบบการสร้างสรรค โดยอาศัยความรู้ ความคิดของผู้วิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

๔. จากนั้นจึงเป็นการกำหนดชื่อเรื่องเพื่อให้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่เรากำลังศึกษา โดยให้ครอบคลุมถึงหัวข้อที่กล่าวมาข้างต้น

งานสร้างสรรค์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงส่วนใหญ่มาจากภูมิปัญญา วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ค่านิยมความเชื่อ ขนบประเพณีในท้องถิ่น ดังนั้นการกำหนดเรื่อง นอกจากจะต้องมีความสัมพันธ์กับงานวิจัยที่เรา กำลังศึกษาสัมพันธ์กับแหล่งข้อมูลตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นยังต้องคำนึงถึงคำที่คล้องจองไพเราะ สละสลวยกะทัดรัดเข้าใจง่าย บางครั้งอาจมีคำที่เป็นภาษาถิ่นที่ใช้เรียกและรู้จักกันโดยทั่วไปของคนใต้

การรวบรวมข้อมูล/การเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดขั้นหนึ่งในงานวิจัย ต้องศึกษาทำความเข้าใจทั้งลักษณะและประเภทข้อมูลรวมถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับงานของตนเอง โดยทั่วไปวิธีการรวบรวมข้อมูล ประเภทของข้อมูลต้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่กำลังทำอยู่ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลจะมีวิธีการที่แตกต่างกันไป ในการทำวิจัยงานสร้างสรรค์นั้นอย่างแรกเราจะเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลโดยตรง จากการสำรวจ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม เป็นข้อมูลที่ได้จากคำพูด คำบรรยาย เป็นข้อมูลที่เราได้จากการเก็บรวบรวมขึ้นเป็นครั้งแรก หรือที่เรียกว่าข้อมูลภาคสนาม ซึ่งยังไม่ได้กลั่นกรองสิ่งสำคัญในการที่เราสัมภาษณ์คือ แบบสัมภาษณ์ที่เราจะต้องมีการจัดรูปแบบ การออกแบบคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่เราต้องการจึงจะทำให้เราได้ข้อมูลที่ตรงกับงานวิจัยของเรามากที่สุดจากนั้นเราก็ต้องเก็บข้อมูลที่ได้จากการที่มีผู้อื่นได้รวบรวมไว้แล้ว อย่างเช่นเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแรงสนับสนุนงานวิจัยของเราให้งานวิจัยของเรามีความน่าเชื่อถือ

การกำหนดรูปแบบงานสร้างสรรค์

การจะทำงานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ให้มีความน่าสนใจ มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้ สิ่งสำคัญให้

งานออกมามีคุณค่าดูแล้วนอกจากจะได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้วต้องได้รับความรู้และตระหนักถึงการรักษาศิลปวัฒนธรรมไปด้วย ฉะนั้นจึงต้องมีการประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบของงานโดยผ่านข้อมูลที่เราได้มีการเก็บรวบรวมเพื่อสรุป ซึ่งการจัดทำงานสร้างสรรค์จะต้องมีกลุ่มออกแบบดนตรี ออกแบบท่ารำ และเครื่องแต่งกาย เพื่อให้การทำงานไปในทิศทางเดียวกันและเกิดข้อสรุปในทิศทางเดียวกัน สิ่งสำคัญอีกอย่างก็คือเวลาในการนำเสนอจะต้องไม่นานเกินไปจนน่าเบื่อ หรือน้อยเกินไปจนทำให้งานสร้างสรรค์ขาดสาระสำคัญ เมื่อกำหนดรูปแบบแล้ว ก็เริ่มออกแบบเพลงดนตรีให้มีความเป็นอัตลักษณ์ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จากนั้นจึงเริ่มออกแบบท่ารำให้มีความสอดคล้องกับดนตรีและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้ทำงานวิจัย ระหว่างนั้นอาจมีการปรับปรุงเพลงดนตรี ท่ารำ ตามแต่ที่มีการซ้อมระหว่างดนตรี-ท่ารำ เครื่องแต่งกายนั้นก็คำนึงถึงความ เป็นอัตลักษณ์บนพื้นฐานของงานวิจัย สีและเครื่องแต่งกายที่การผสมกลมกลืนแบบไม่ขัดต่อท่ารำและขนบธรรมเนียมประเพณี เมื่อได้รูปแบบที่แน่นอนแล้วมีการทดลองนำเสนอเพื่อหาข้อแก้ไขและข้อบกพร่องของงาน อาจมีการสัมมนาจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านต่าง ๆ มาชม รวมไปถึงศิลปินพื้นบ้านที่ร่วมในการให้ความรู้ และเก็บข้อมูลตั้งแต่ต้นด้วย เพื่อให้ได้รับการติชมเพื่อนำมาแก้ไขงานให้ได้รูปแบบที่สมบูรณ์และเพื่อได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอก

องค์ประกอบงานสร้างสรรค์

องค์ประกอบสำหรับงานสร้างสรรค์ที่สำคัญ ได้แก่ ดนตรี ท่ารำ เครื่อง แต่งกาย จะต้องมีความเป็นอัตลักษณ์ของความเป็นพื้นบ้านผสมอยู่ แม้ในปัจจุบันผู้บริโภคและผู้ชมจะมีทัศนคตินิยมความเป็นตะวันตกหรือสมัยใหม่ แต่ในรูปแบบของการแสดงนั้นเราจะคำนึงถึงความเป็นพื้นบ้านด้วยหรืออาจมีความทันสมัยเข้ามาผสมในรูปแบบของการแสดงแต่ก็ยังคงความเป็นพื้นบ้านไปด้วย ทางด้านดนตรีอาจมีการบรรเลงร่วมสมัยเข้ามาผสมผสานเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ แปลกใหม่แต่ก็ยังคงมีเครื่องดนตรีพื้นบ้านเป็นพื้น ท่ารำเน้นที่กระบวนการตาม วัตถุประสงค์ที่เราทำการวิจัยแต่มีการดัดแปลงท่ารำให้มีความ กระชับมีความเป็นโมเดิร์นเข้ามาผสมกับท่ารำที่เป็นแบบดั้งเดิม ส่วนเครื่องแต่งกายยังมีความเป็นแบบดั้งเดิมอาจดัดแปลงบ้างให้

เข้ากับท่ารำและเน้นในเรื่องของเครื่องประดับที่มีความสวยงามที่หาซื้อได้ตามท้องตลาด และก็ยังมีส่วนที่เครื่องประดับมีการคิดแบบใหม่และสั่งทำขึ้นซึ่งขึ้นอยู่กับงบประมาณที่ใช้อาจจะสูงกว่าท้องตลาดและมีคุณภาพดีกว่า ส่วนผ้าที่นำมาใช้สำหรับตัดชุดต้องคำนึงถึงสีผ้าว่าถูกต้องตามแบบใหม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันใหม่เมื่อเข้าสู่ยุคกันระหว่างชาย-หญิง การแสดงจะเน้นเครื่องแต่งกายที่เหมือนกันในชุดการแสดงเดี่ยวไม่นิยมตัดชุดเป็นคู่หรือหลากหลายจนเกินไป

การจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง

สถานที่/แหล่งข้อมูล

วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุงมีพื้นที่ในการรับผิดชอบอยู่ในแถบ ๗ จังหวัด ได้แก่ ยะลา ปัตตานี สตูล นราธิวาส สงขลา ตรัง และพัทลุง จึงทำให้ได้สัมผัสและซึมซับกับวัฒนธรรมในส่วนของใต้ตอนล่าง ซึ่งมีทั้งชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิม ทำให้งานสร้างสรรค์ส่วนใหญ่ได้แนวคิดมาจาก อาชีพ ความเป็นอยู่ ประเพณีวัฒนธรรมในความเป็นใต้ล่างอยู่มาก เช่น การแสดงบุหล่งซิงอ ซึ่งเป็นสัตว์ในนิทานพื้นบ้านของชาวไทยมุสลิมในแถบชายแดนใต้ บุหล่งเมอดักหรือนกยูง บุหงาซีระ เป็นขบวนพาดดอกไม้ในพิธีแต่งงานของชาวไทยมุสลิม แต่เนื่องจากสถานตั้งของวิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุงอยู่ในจังหวัดพัทลุง ฉะนั้นจึงได้มีการทบทวนและหาความเป็นเอกลักษณ์ที่มีความเป็นพัทลุงหรือจุดเด่นของพัทลุงนำมาสร้างสรรค์ในงานด้านนาฏศิลป์ด้วย เช่น การแสดงชุดนกน้ำทะเลน้อย เป็นส่วนหนึ่งในแถบพื้นที่อำเภอ

ควนขนุน ที่พื้นที่ติดกับทะเลสาบสงขลาและมีความอุดมสมบูรณ์ทำให้มีนกนา ๆ ชนิดมาอาศัยหากิน จากการหาข้อมูลจากแหล่งพื้นที่ ๆ และจากการสัมภาษณ์ศิลปิน ชาวบ้าน ปราชญ์ ชาวบ้านภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งข้อมูลที่เราจะหาได้ต่อไปคือ วัฒนธรรมจังหวัด ซึ่งในแต่ละจังหวัดได้รวบรวมงานวิจัยที่เกิดขึ้นในจังหวัดเอาไว้ แหล่งข้อมูลที่สำคัญของนักเรียนนักศึกษาในเรื่องของวัฒนธรรมเช่น สถาบันทักษิณคดีที่เกาะยอก็ได้รวบรวมงานวิจัยที่สำคัญ ๆ ทั้งยังมีพิพิธภัณฑ์ที่เราได้ศึกษาได้โดยย่อ ศึกษาจากงานวิจัยในราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นต้น

การจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘ วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง

ระยะเวลาในการสร้างสรรค์

ระยะเวลาในการสร้างสรรค์นั้นขึ้นอยู่กับเงินทุนที่จะอนุมัติเพราะในการจัดทำงานสร้างสรรค์แต่ละครั้งจำเป็นต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินงานทั้งสิ้น อีกประการหนึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เราสนใจศึกษาว่ามีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องใดบ้างถ้าเนื้อหาเยอะก็ต้องใช้เวลามาก เพื่อให้งานวิจัยนั้นมีความเที่ยงตรงซึ่งในการทำวิจัยแต่ละเรื่องอย่างน้อยไม่เกิน ๑ ปี

การตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ

การทำงานวิจัย/งานสร้างสรรค์ด้านนาฏศิลป์ไทย หากได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญจะทำให้งานวิจัย/งาน

สร้างสรรค์นั้นเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป แต่เนื่องจากงาน
สร้างสรรค์ด้านดนตรีนาฏศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นแบบ
พื้นบ้านภาคใต้ แนวทางของวิทยาลัยจึงต้องใช้ภูมิปัญญาหรือ
ปราชญ์ชาวบ้าน และนักวิชาการพื้นบ้านเข้าร่วมสนทนาใน
ผลงานสร้างสรรค์ เพื่อได้นำไปแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนที่ควร
แก้ไข และเพื่อให้ได้มาซึ่งความถูกต้องตามแบบแผนและไม่ขัด
กับขนบธรรมเนียมประเพณี

การเผยแพร่งานสร้างสรรค์

สำหรับการเผยแพร่งานวิจัย/งานสร้างสรรค์นั้น
วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงจัดทำเป็นเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็น
รูปแบบของการแสดงพื้นบ้าน และในส่วนที่เป็นงานวิจัย ใน
รูปแบบการแสดงผลงานวิทยาลัยได้นำไปแสดง/เผยแพร่ในงาน
สี่ภาค งานการท่องเที่ยว หรืองานที่ได้รับว่าจ้างให้ไปแสดงทั้งใน
ภายในประเทศ และภายนอกประเทศ ในรูปแบบของงานวิจัยมีการ
จัดทำเป็นรูปเล่มไว้เพื่อเผยแพร่ จัดลงเว็บไซต์ของวิทยาลัย/
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

การเขียนรายงานการวิจัย

วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงกำหนดวิธีการเขียนรายงานงาน
สร้างไว้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ส่วนนำ
๒. ส่วนเนื้อหา
๓. ส่วนอ้างอิง

ส่วนนำ ประกอบด้วย

๑. ปกหน้า	๒. ปกใน
๓. บทคัดย่อ	๔. กิตติกรรมประกาศ
๕. สารบัญ	๖. สารบัญตาราง สารบัญ

แผนภูมิ

ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วย

- บทที่ ๑ บทนำ
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
บทที่ ๓ องค์ประกอบของงานสร้างสรรค์
บทที่ ๔ ทำรายการแปรแถว
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ

ส่วนอ้างอิง ประกอบด้วย

๑. บรรณานุกรม
๒. ภาคผนวก

